

**UCHWAŁA Nr XXX/213/2021
RADY POWIATU STRZYŻOWSKIEGO
z dnia 26.05.2021 r.**

w sprawie przyjęcia „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Strzyżowskiego na lata 2021-2023”

Na podstawie art. 4 ust 1 pkt. 3a, art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920) oraz art. 180 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.)

Rada Powiatu Strzyżowskiego uchwala, co następuje:

§1. Przyjmuje się „Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Strzyżowskiego na lata 2021-2023” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Strzyżowskiego.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**PRZEWODNICZĄCA
RADY POWIATU**

mgr Małgorzata Skalska-Nieroda

RADA POWIATU
STRZYŻOWSKIEGO
38-100 Strzyżów
ul. Przecławczyka 15

Załącznik
do Uchwały Nr XXX/213/2021
Rady Powiatu Strzyżowskiego
z dnia 26.05.2021r.

**PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
DLA POWIATU STRZYŻOWSKIEGO
NA LATA 2021–2023**

*Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Strzyżowie*

Spis treści

Wstęp 2

I.	Podstawy prawne programu	3
II.	Diagnoza.....	4
1.	Analiza systemu pieczy zastępczej w powiecie strzyżowskim	4
2.	Diagnoza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej	5
3.	Charakterystyka rodzin zastępczych	7
4.	Przyczyny umieszczenia dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	11
5.	Poradnictwo specjalistyczne	12
6.	Charakterystyka placówek opiekuńczo-wychowawczych	13
III.	Analiza SWOT	15
IV.	Założenia programu.....	16
V.	Limit rodzin zastępczych zawodowych	21
VII.	Realizacja programu.....	22
VIII.	Monitoring i ewaluacja.....	23
	Spis tabel	25

Wstęp

Prawidłowo funkcjonująca rodzina stanowi najbardziej optymalne środowisko wychowania dziecka. Dom rodzinny bowiem jest pierwszym miejscem, w którym dziecko uczy się prawidłowych postaw społecznych, przyswaja wzory zachowania, obyczaje i zasady moralne. Rodzina przede wszystkim zapewnia jej członkom odpowiedni rozwój psychiczny i poczucie bezpieczeństwa. Dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej, osierocone, opuszczone nie mają szansy na rozwój w warunkach ciepła rodzinnego domu, które jest naturalnym prawem przysługującym każdemu dziecku.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r., poz. 821 z późn. zm.) reguluje zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz sprawowania pieczy zastępczej. Zgodnie z preambułą ustawy jej podstawowym celem są:

1. dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, troska o ich harmonijny rozwój i przyszła samodzielność życiowa oraz ochrona ich praw i wolności,
2. dobro rodziny, która stanowi podstawową komórkę społeczną oraz naturalne środowisko rozwoju oraz dobro wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci.

Cele te mogą być osiągnięte przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzinami.

Ustawa niniejsza nakłada na samorządy terytorialne szereg zadań w zakresie wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, sprawowania pieczy zastępczej i pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków oraz postępowania adopcyjnego. Jednocześnie dokonuje rozdziału poszczególnych zadań pomiędzy samorządy: gminne, powiatowe i wojewódzkie oraz określa zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Do zadań powiatu należy organizacja pieczy zastępczej oraz pomoc dla osób usamodzielnianych. Zgodnie z art. 180 pkt 1 w/w ustawy powiat zobowiązany jest do opracowania i realizacji 3-letniego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, który winien zawierać coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Program jest zatem dokumentem umożliwiającym efektywne zarządzanie rozwojem społecznym, wskazującym konkretne działania konieczne do wdrożenia, wynikające z analizy problemów społecznych i ich specyficznego dla powiatu charakteru. Pozwoli on na skoordynowanie działań wszystkich podmiotów funkcjonujących w powiecie wokół rozwoju pieczy zastępczej, szczególnie uwzględniając współpracę ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Program powinien stać się także narzędziem do właściwego podziału i racjonalnego wydatkowania środków finansowych kierowanych z budżetu powiatu na realizację zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej.

W celu usprawnienia na terenie powiatu strzyżowskiego realizacji zadań ustawowych z zakresu pieczy zastępczej oraz zabezpieczenia środków własnych i pozyskiwania także funduszy z zewnątrz, opracowano Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Strzyżowskiego na lata 2018-2020 przyjęty Uchwałą Nr XLVI/311/2018 Rady Powiatu Strzyżowskiego z dnia 25 kwietnia 2018 r.

W związku z zakończonym okresem obowiązywania obecnego Programu, należało opracować nowy dokument, który na bazie dotychczasowych doświadczeń uwzględni potrzeby w zakresie pieczy zastępczej, wytyczy kierunki działań w poszczególnych latach z uwzględnieniem środków finansowych koniecznych do ich realizacji w latach 2021 - 2023. W programie niniejszym wskazano na konieczność podejmowania działań rozwijających, wspomagających i wspierających rodzinną pieczę zastępczą oraz utrzymujących odpowiedni standard świadczonych usług opiekuńczo-wychowawczych przez instytucjonalną pieczę zastępczą funkcjonującą na terenie powiatu strzyżowskiego. Jednocześnie program zakłada działania wspierające usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej.

I. Podstawy prawne programu

Program powstał w oparciu o obowiązujące regulacje prawne – art. 180 pkt. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej, w tym zadania zapisane w niniejszym Programie, podejmowane są i realizowane w oparciu o następujące akty prawne;

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.);
2. Konwencja o Prawach Dziecka (Dz.U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r., poz. 821 z późn. zm.);
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876);
5. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2020 r. poz. 920);
6. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r., w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz.U. z 2011 r. Nr 292, poz. 1720);
7. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 274, poz. 1620);
8. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielenia pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2012 r. poz. 954);

II. Diagnoza

1. Analiza systemu pieczy zastępczej w powiecie strzyżowskim

Zgodnie z art. 112 ustawy o pomocy społecznej zadania pomocy społecznej w powiatach wykonują jednostki organizacyjne – powiatowe centra pomocy rodzinie, a starosta przy pomocy powiatowego centrum pomocy rodzinie sprawuje nadzór nad działalnością jednostek specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego oraz ośrodków wsparcia, domów pomocy społecznej i ośrodków interwencji kryzysowej. Natomiast zgodnie z art. 32 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pieczę zastępczą organizuje powiat, a zgodnie z art. 182 tej ustawy zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów pieczy zastępczej. Na terenie powiatu strzyżowskiego na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznaczone zostało Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie, które odpowiada za całokształt działań w tym zakresie. Zadaniem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie jest więc wspieranie osób i rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, pomoc rodzinom dysfunkcyjnym oraz osobom, których funkcjonowanie dotknięte jest niepełnosprawnością, podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem, a także pomocy dla dzieci pozbawionych opieki i wychowania w rodzinie naturalnej. Aby te zadania zrealizować Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie współpracuje z jednostkami organizacyjnymi powiatu, z jednostkami samorządów terytorialnych, sądami i ich organami pomocniczymi, organizacjami pozarządowymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi. Wszystkie te jednostki i organizacje mają wpływ na skuteczną realizację zadań społecznych powiatu, w szczególności w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. System pieczy zastępczej to bowiem zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. W działaniach powiatu strzyżowskiego w tym zakresie wykorzystywane są różnorodne formy wspierające dziecko i rodzinę w wielu aspektach, począwszy od pomocy w środowisku lokalnym, poprzez różne formy samopomocy aż do rodzinnej i instytucjonalnej opieki zastępczej.

Na terenie powiatu strzyżowskiego działają podmioty pomagające bezpośrednio dziecku i są to:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie jako koordynator realizacji powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, programów działań na rzecz dzieci, rodzin i osób niepełnosprawnych oraz programu rozwoju pieczy zastępczej.
2. Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w Czudcu, Frysztaku, Niebylcu i Wiśniowej oraz Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzyżowie – wykonujące zadania własne gmin w zakresie pomocy społecznej oraz wspierania rodziny i pieczy zastępczej, w szczególności pracujące z rodziną naturalną, także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza nią.
3. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Strzyżowie prowadząca działalność diagnostyczno-terapeutyczną, zajęcia ogólnorozwojowe, korekcyjno-kompensacyjne dla dzieci z zaburzeniami zachowania, dysleksji i dysgrafii oraz zaburzeniami mowy, a także różne formy terapii rodzinnej.
4. Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego:
Dom Dziecka im Janusza Korczaka w Strzyżowie, Dom Dziecka Nr 2 w Strzyżowie,
Dom Dziecka w Żyznowie, Dom Dziecka nr 2 w Żyznowie,
zapewniające dzieciom pozbawionym opieki rodziców całodobową opiekę i wychowanie.

5. Specjalne Ośrodki Szkolno-Wychowawcze w Strzyżowie i we Frysztaku, które oferują dzieciom niepełnosprawnym intelektualnie bogatą ofertę kształcenia, rehabilitacji i terapii.

W obrębie infrastruktury pomocy społecznej działają inne placówki, nie związane bezpośrednio z dzieckiem, ale oddziałujące na ogólną sferę funkcjonowania rodzin i są to:

1. Środowiskowe Domy Samopomocy w Strzyżowie i Nowej Wsi prowadzone przez samorządy gminne
2. Domy Pomocy Społecznej:
  - w Babicy z filią w Pstrągowej Woli przeznaczony dla osób dorosłych przewlekle psychicznie chorych,
  - w Gliniku Dolnym przeznaczony dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie,
3. Punkt konsultacyjno-informacyjny d/s uzależnień w Strzyżowie.
4. Zespoły Interdyscyplinarne d/s przeciwdziałania przemocy w rodzinie przy wszystkich gminnych ośrodkach pomocy społecznej.
5. Powiatowy Urząd Pracy w Strzyżowie.
6. Warsztaty Terapii Zajęciowej Caritas Diecezji Rzeszowskiej w Różance.

Ponadto na terenie powiatu działają organizacje pozarządowe m.in.:

1. Polski Związek Niewidomych – Koło w Strzyżowie.
2. Towarzystwo Na Rzecz Rehabilitacji Zdrowotnej im. prof. Franciszka Chrapkiewicza-Chapeville'a w Strzyżowie.
3. Stowarzyszenie „Tak Życiu” w Strzyżowie.

Wszystkie te podmioty i organizacje mają istotny wpływ na rozwój i organizację pieczy zastępczej na terenie powiatu strzyżowskiego oraz wsparcie rodziny w szerokim aspekcie tego słowa, a szczególnie w zakresie usług wspomagających, rehabilitacyjnych, terapeutycznych i opiekuńczych.

2. Diagnoza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej

Dziecku całkowicie lub częściowo pozostawionemu opieki rodzicielskiej powiat zapewnia opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej. Stanowiąc bliskie dziecku środowisko, pozwala nawiązać nowe, a czasem jedyne więzi emocjonalne, a tym samym zapobiec negatywnym dla rozwoju dziecka skutkom sieroctwa. Zadaniem rodzinnej pieczy zastępczej jest stworzenie dziecku stabilnego środowiska zapewniającego właściwe wychowanie i opiekę do czasu powrotu dziecka do rodziny biologicznej bądź do momentu przysposobienia lub usamodzielnienia się. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno przede wszystkim zapewniać dziecku możliwości zaspokajania potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych w sytuacji, gdy rodzina naturalna nie jest w stanie tych potrzeb zaspokoić. Piecza zastępcza powinna: przygotować dziecko do odpowiedzialnego i samodzielnego życia oraz pokonywania trudności życiowych; wpajać prawidłowe normy funkcjonowania w społeczeństwie oraz podtrzymywać kontakty z rodziną i rówieśnikami.

Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, a w przypadku kontynuowania nauki – nie dłużej niż do 25 roku życia. Kandydaci na rodziny zastępcze, podejmując decyzję o utworzeniu rodziny zastępczej powinni mieć świadomość czasowości opieki nad dzieckiem oraz brać pod uwagę i akceptować możliwość powrotu

dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodziną zastępczą może zostać małżeństwo lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej. Osoby, które pełnią funkcję rodziny zastępczej powinny dawać rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej; mieć pełnię władzy rodzicielskiej; wypełniać obowiązek alimentacyjny (w przypadku, gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego); mieć pełną zdolność do czynności prawnych; być zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co należy potwierdzić odpowiednim zaświadczeniem lekarskim i pozytywną oceną predyspozycji i motywacji sporządzoną przez psychologa. Rodzice zastępczy powinni zapewnić dziecku odpowiednie warunki socjalno-bytowe i mieszkaniowe umożliwiające zaspokajanie indywidualnych potrzeb podopiecznego, w tym: rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego, właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań, wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w formie rodzinnej oraz w formie instytucjonalnej. Poniższy schemat przedstawia zestawienie form pieczy zastępczej.

Na koniec roku 2020 na terenie Powiatu Strzyżowskiego funkcjonowało 32 rodziny zastępcze (spokrewnionych - 17, niezawodowych - 13, zawodowa - 2). W rodzinach zastępczych na koniec roku 2020 przebywało 49 wychowanków, w tym 38 z terenu powiatu strzyżowskiego, a pozostałych 11 wychowanków spoza terenu powiatu (powiat leżajski, starachowicki, brzozowski, suski, Miasto Wrocław, Miasto Tarnów, Miasto Jastrzębie-Zdrój, Miasto Rzeszów). 5 wychowanków z terenu powiatu strzyżowskiego przebywa w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów tj. powiatu jasielskiego, dębickiego, chełmskiego, Gmina Miasta Krosna i Miasta Rybnika.

Charakterystyka funkcjonowania rodzin zastępczych jest niezmiernie ważna w aspekcie zmian ustawowych w zakresie pieczy zastępczej, które dotyczą kwalifikacji rodzin zastępczych, ich finansowania i zasad funkcjonowania. Aby skutecznie działać na podstawie przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy znać zasób podmiotowy ustawy, wobec którego będą podejmowane działania.

3. Charakterystyka rodzin zastępczych

Do rodzinnych form pieczy zastępczej wchodzi rodziny zastępcze zawodowe, spokrewnione i niezawodowe oraz rodzinne domy dziecka. **Spokrewnioną** rodziną zastępczą tworzą najbliżsi krewni dziecka, czyli wstępni (dziadkowie) lub rodzeństwo. **Niezawodową** rodziną zastępczą tworzą dalsi krewni dziecka lub osoby z nim niespokrewnione. W przypadku rodziny zastępczej niezawodowej co najmniej jedna osoba tworząca tę rodzinę musi posiadać stałe źródło dochodów. **Rodziny zawodowe** tworzą ją małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Z rodziną taką starosta zawiera umowę o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej. Jeżeli umowę zawierają małżonkowie jeden z nich, wskazany w umowie, otrzymuje stałe wynagrodzenie miesięczne. Czas trwania umowy to minimum 4 lata. Zawodowa rodzina zastępcza może mieć charakter **rodziny specjalistycznej** lub **pogotowia rodzinnego**. W **rodzinie specjalistycznej** przebywają dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności lub te, które mają kłopoty w funkcjonowaniu społecznym. Są umieszczane w rodzinie zastępczej na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich. Trafiają tam także małoletnie matki z dziećmi. W **rodzinie zastępczej, pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego**, dziecko przebywa do 4 miesięcy. W uzasadnionych przypadkach okres ten może być przedłużony do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania o: powrót dziecka do rodziny; przysposobienie lub umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej.

Poniższa tabela prezentuje liczbę spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych w Powiecie Strzyżowskim w latach 2018 – 2020 r.

Typy rodzin zastępczych	Liczba rodzin zastępczych		
	2018	2019	2020
Rodziny zastępcze spokrewnione	18	18	17
Rodziny zastępcze niezawodowe	16	14	13
Rodziny zastępcze zawodowe	1	1	2
Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	1	1	0
Rodziny zastępcze zawodowe, pełniące zadania pogotowia rodzinnego	0	0	0
RAZEM	36	34	32

Tabela 1 Liczba rodzin zastępczych w latach 2018-2020 r., stan na 31.12 danego roku, źródło: opracowanie własne.

Dynamikę zmian w rodzinnych formach pieczy zastępczej prezentuje poniższy wykres.

W analizowanym okresie daje się zauważyć, że wśród rodzinnych form pieczy zastępczej dominują spokrewnione rodziny zastępcze, ich liczba w poszczególnych latach, podobnie jak rodzin zawodowych, utrzymuje się na niemal jednakowym poziomie. Zauważa się niewielki spadek liczby niezawodowych rodzin zastępczych.

Poniższa tabela prezentuje liczbę dzieci umieszczonych w poszczególnych typach rodzin zastępczych w latach 2018 – 2020 r.

Typy rodzin zastępczych	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych		
	2018	2019	2020
Rodziny zastępcze spokrewnione	25	24	27
Rodziny zastępcze niezawodowe	21	19	17
Rodziny zastępcze zawodowe	5	5	5
Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	0	0	0
Rodziny zastępcze zawodowe, pełniące zadania pogotowia rodzinnego	0	0	0
RAZEM	51	48	49

Tabela 2 Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w latach 2018-2020, stan na 31.12 danego roku, źródło: opracowanie własne.

Kolejny wykres prezentuje dynamikę zmian liczby dzieci w poszczególnych formach pieczy zastępczej w latach 2018-2020.

W rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu strzyżowskiego w okresie 2018 – 2020 spośród ogółu umieszczonych dzieci dominowała grupa wiekowa dzieci od 7 do 13 roku życia. W każdej grupie wiekowej wskazanej w poniższej tabeli w analizowanych okresach liczba dzieci utrzymywała się na relatywnie zbliżonych poziomach.

Wiek dziecka	Liczba dzieci		
	2018	2019	2020
poniżej 1 roku	0	0	0
od 1 do 3 lat	1	2	0
4-6 lat	8	4	5
7-13 lat	16	17	17
14-17 lat	14	14	16
18-24 lat	10	11	11

Tabela 3 Wiek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018– 2020, stan na 31.12 danego roku, źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, osobie opuszczającej po osiągnięciu pełnoletności rodzinę zastępczą, w przypadku, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu, przyznawana jest pomoc na:

- kontynuowanie nauki,
- usamodzielnienie,
- zagospodarowanie.

Osobom usamodzielnianym udzielana jest pomoc w uzyskaniu: odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia. Ponadto osobie usamodzielnianej zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną. Pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie oraz zagospodarowanie jest przyznawana osobie usamodzielnianej, która:

- została umieszczona w pieczy zastępczej na podstawie orzeczenia sądu,
- przebywała w pieczy zastępczej co najmniej: trzy lata (w przypadku osoby opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną), jeden rok (w przypadku osoby opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną),
- złożyła odpowiedni wniosek,
- posiada zatwierdzony indywidualny program usamodzielnienia przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie,
- wskazała osobę, która podejmie się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia (co najmniej rok przed osiągnięciem pełnoletności) oraz przedstawiła pisemną zgodę tej osoby,

Opiekunem usamodzielnienia może zostać: osoba tworząca rodzinę zastępczą, prowadząca rodzinny dom dziecka, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, pracownik socjalny powiatowego centrum pomocy rodzinie, osoba będąca w placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej wychowawcą lub psychologiem, inna osoba wskazana przez osobę usamodzielnianą pod warunkiem złożenia pisemnej zgody tej osoby i zaakceptowania przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Indywidualny program usamodzielnienia jest opracowywany przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności, a następnie jest zatwierdzany przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie. Indywidualny program usamodzielnienia jest jednym z warunków uzyskania pomocy na kontynuowanie nauki i na usamodzielnienie i powinien określać w szczególności: zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia oraz sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia. W przypadku zmiany sytuacji życiowej osoby usamodzielnianej może ona wraz z opiekunem dokonać zmian w indywidualnym programie usamodzielnienia a następnie przedstawić do zatwierdzenia przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Pomocy na usamodzielnienie i pomocy na kontynuowanie nauki, na wniosek osoby usamodzielnianej, udziela starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby usamodzielnianej przed umieszczeniem w pieczy zastępczej.

Warunki przyznania pomocy na kontynuowanie nauki:

- osoba usamodzielniana kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, na kursach, u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego,
- pomoc nie jest uzależniona od sytuacji finansowej osoby usamodzielnianej,
- pomoc przyznawana jest nie dłużej niż do 25 roku życia,
- wysokość pomocy wynosi **526,00 zł** miesięcznie.

Warunki przyznania pomocy na usamodzielnienie:

- wysokość pomocy uzależniona jest od czasu i formy pieczy zastępczej, w której przebywała osoba usamodzielniana,
- pomoc może być wypłacona jednorazowo lub w ratach, w zależności od ustaleń indywidualnego programu usamodzielnienia, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia,
- pomoc uzależniona jest od dochodu osoby usamodzielnianej tj. 1 200,00 zł na osobę (dochód obliczany na podstawie ustawy z dnia 28.11.2003 r. o świadczeniach rodzinnych – Dz.U. z 2020 r. poz. 111),
- pomoc jest wypłacana po zakończeniu nauki, pobierania pomocy na kontynuowanie nauki.

Warunki przyznania pomocy na zagospodarowanie:

- pomoc jest wypłacana jednorazowo, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia,
- wysokość pomocy wynosi **1 577,00 zł** a w przypadku osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności **3 154,00 zł**,
- pomoc może być przyznana w formie rzeczowej.

Poniższe zestawienie ukazuje usamodzielnienia dzieci rodzin zastępczych w latach 2018-2020

	2018		2019		2020	
	osoby	kwota (zł)	osoby	kwota (zł)	osoby	kwota (zł)
Kontynuacja nauki	8	34 150,10	6	23 332,47	4	17 358,00
Zagospodarowanie	3	4 654,00	2	3 154,00	2	4 731,00
Usamodzielnienia	2	8 636,00	3	13 879,00	1	3 470,00
RAZEM	13	47 440,10	11	40 365,47	7	25 559,00

Tabela 4 Usamodzielnienia dzieci z rodzin zastępczych w Powiecie Strzyżowskim w latach 2018-2020, źródło: opracowanie własne.

Od 1 czerwca 2018 r. obowiązują następujące wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka:

- świadczenie dla rodziny zastępczej spokrewnionej na pokrycie kosztów utrzymania każdego dziecka **694,00 zł**;
- świadczenie dla rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej i prowadzącego rodzinny dom dziecka na pokrycie kosztów utrzymania każdego dziecka **1 052,00 zł**;
- dodatek dla rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka legitymującego się orzeczeniem

o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności **211,00 zł**;

- dodatek dla rodziny zastępczej zawodowej na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka umieszczonego na podstawie ustawy z dn. 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich **211,00 zł**.

Poniższe zestawienie prezentuje finansowanie rodzin zastępczych w Powiecie Strzyżowskim w latach 2018-2020.

Finasowanie rodzin zastępczych	2018	2019	2020
<i>Pokrycie kosztów utrzymania dziecka</i>	494 468,69	510 563,94	533 952,47
<i>Dodatek wychowawczy</i>	205 434,41	212 269,39	225 288,71
<i>Pokrycie kosztów związanych z przyjęciem dziecka</i>	2 250,00	5 721,68	2 722,00
<i>Środki finansowe na pomoc na kontynuowanie nauki, pomoc rzeczową i usamodzielnienie</i>	47 440,10	40 365,47	25 559,00
<i>Wypoczynek poza miejscem zamieszkania</i>	0,00	0,00	0,00
<i>Zdarzenia losowe</i>	0,00	0,00	0,00
<i>Wynagrodzenia rodzin zastępczych zawodowych</i>	56 265,60	57 236,16	74 510,68
RAZEM	805 858,80	826 156,64	862 032,86

Tabela 5 Finansowanie rodzin zastępczych w Powiecie Strzyżowskim w latach 2018-2020 w zł., źródło: opracowanie własne.

4. Przyczyny umieszczenia dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej

Poniższa tabela prezentuje przyczyny umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych w Powiecie Strzyżowskim w latach 2018 - 2020.

Przyczyny umieszczenia	Liczba dzieci		
	2018	2019	2020
<i>Sieroctwo</i>	4	4	4
<i>Pólsieroctwo</i>	4	5	9
<i>Uzależnienie rodziców od alkoholu</i>	9	9	6
<i>Przemoc</i>	0	0	0
<i>Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych</i>	27	24	21
<i>Niepełnosprawność rodzica</i>	3	3	3
<i>Długotrwała lub ciężka choroba rodzica</i>	1	1	2
<i>Nieodpowiednie warunki mieszkaniowe</i>	0	0	0
<i>Pobyty za granicą rodzica</i>	0	0	0
<i>Inne</i>	1	1	1
<i>Dzieci cudzoziemskie</i>	0	0	0
<i>Małoletnie matki</i>	0	0	0
RAZEM	49	47	46

Tabela 6 Przyczyny umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych w Powiecie Strzyżowskim w latach 2018 - 2020, stan na 31.12 danego roku, źródło: opracowanie własne.

Do najczęstszych przyczyn umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych należy zaliczyć bezradność opiekuńczo-wychowawczą rodziców biologicznych, a także uzależnienie od alkoholu bądź innych substancji psychoaktywnych.

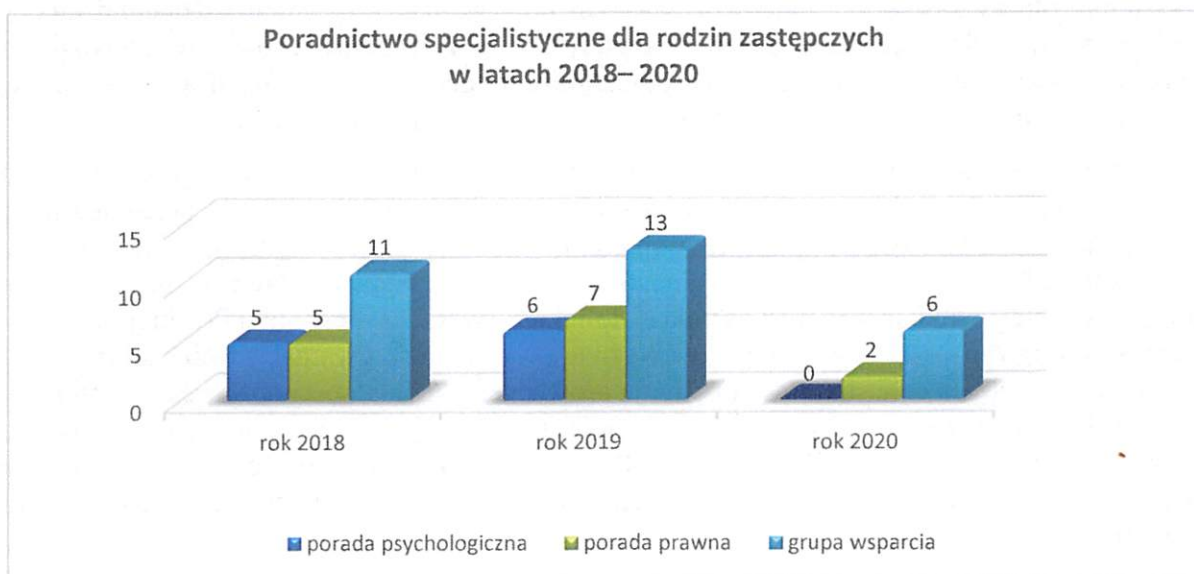

5. Poradnictwo specjalistyczne

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie zapewnia rodzinom zastępczym z terenu Powiatu Strzyżowskiego poradnictwo specjalistyczne. Obejmuje ono poradnictwo psychologiczne i prawne. Z porad psychologów w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie korzystały rodziny zastępcze, rzadziej wychowankowie rodzin zastępczych.

W przypadkach uzasadnionych sytuacją rodziny, w trakcie jednego spotkania z psychologiem udzielano pomocy i wsparcia całym rodzinom, zarówno osobom dorosłym, jak i dzieciom. Ponadto udzielono wiele porad telefonicznych oraz za pośrednictwem poczty elektronicznej. Porady te dotyczyły między innymi: konfliktów z nastoletnim wychowankiem, przeżywania śmierci/straty partnera, bycia współzależnym, problemów wychowawczych, w tym zaburzeń zachowania dziecka, radzenia sobie z emocjami i stresem, pracy nad motywowaniem do nauki, konstruktywnego stawiania granic, pracy z rodziną w sprawie niewypełniania przez wychowanków obowiązku szkolnego oraz wzmocnienia kompetencji rodzicielskich, psychoedukacji. Radca prawny udzielał zainteresowanym stronom porad prawnych dotyczących spraw z zakresu prawa cywilnego i rodzinnego np.: spraw małżeńskich, spraw związanych z władzą rodzicielską, opieką nad małoletnim i opieką nad osobami niepełnosprawnymi itp. Radca prawny służył pomocą rodzinom w przygotowywaniu pism, pozwów i odwołań. W latach 2018-2020 poradnictwem specjalistycznym objęto łącznie 13 rodzin zastępczych. Udzielono 25 porad (w tym 11 psychologicznych, 14 prawnych).

Mając na celu rozwój i właściwe ukierunkowanie poradnictwa, które wzmocni rodziny zastępcze w pełnieniu ich funkcji na terenie powiatu strzyżowskiego funkcjonuje grupa wsparcia dla rodzin zastępczych. Spotkania grupy wsparcia stanowią możliwość budowania wzajemnej wymiany doświadczeń oraz otrzymania wsparcia w grupie osób pełniących taką samą funkcję. Spotkania moderuje psycholog mający doświadczenie i merytoryczne przygotowanie do prowadzenia takich spotkań. Ideą spotkań jest wzajemna pomoc oraz korzystanie z siły grupy. W latach 2018-2020 w spotkaniach grupy wsparcia uczestniczyło średnio 10 osób.

6. Charakterystyka placówek opiekuńczo-wychowawczych

Zgodnie z podziałem wskazanym w art. 34 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Natomiast instytucjonalna piecza zastępcza sprawowana jest w formie: placówki opiekuńczo-wychowawczej; regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza zapewnia dziecku całodobową ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych i kształcenia, oddziaływań terapeutycznych. Ponadto, równie ważnym zadaniem jest realizowanie planu pomocy dziecku oraz umożliwianie dziecku kontaktu z jego rodzicami i innymi osobami bliskimi, a także podejmowanie wszelkich możliwych działań w celu powrotu do rodziny. Całodobowy pobyt dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej powinien mieć bowiem charakter przejściowy - do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej. W realizacji powyższego zadania Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ściśle współpracuje z sądem, kuratorami, innymi powiatowymi centrami pomocy rodzinie, ośrodkami pomocy społecznej oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi.

Umieszczenie dziecka w całodobowej placówce następuje po wyczerpaniu wszystkich innych możliwości udzielenia pomocy rodzinie biologicznej przez osoby, które zajmują się pracą w obszarze pomocy dziecku i rodzinie. W pierwszej kolejności, kiedy wystąpi konieczność zapewnienia opieki całodobowej, rozważana jest możliwość umieszczenia dziecka w rodzinnej formie opieki zastępczej, a tylko w przypadkach, gdy nie jest to możliwe, małoletni zostaje umieszczony w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Podstawą do umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej jest prawomocne orzeczenie sądu rodzinnego. Dziecko może być przyjęte do placówki opiekuńczo-wychowawczej również na wniosek rodzica, opiekuna prawnego bądź na prośbę samego dziecka.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza jest prowadzona jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego i rodzinnego. Zgodnie z art. 180 pkt. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadaniem własnym powiatu jest zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Placówkę opiekuńczo-wychowawczą, w myśl art. 93 ustawy, prowadzi powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania.

Stosownie do art. 190 ww. ustawy organy jednostek samorządu terytorialnego mogą zlecać prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej organizacjom pozarządowym prowadzącym działalność w zakresie wspierania rodziny, pieczy zastępczej lub pomocy społecznej albo osobom prawnym i jednostkom organizacyjnym działającym na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancji wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej lub pomocy społecznej. Do zlecenia zadań stosuje się ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2020 r. poz. 1057). Zlecenie zadania odbywa się po uprzednim przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert.

Od 1 stycznia 2021 r. na terenie Powiatu Strzyżowskiego funkcjonują cztery placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego, każda przeznaczona dla 14 wychowanków i są to:

- a) Dom Dziecka im. Janusza Korczaka w Strzyżowie,
- b) Dom Dziecka Nr 2 w Strzyżowie – działalność od 01.01.2021 r.
- c) Dom Dziecka w Żyżnowie,
- d) Dom Dziecka nr 2 w Żyżnowie – działalność od 01.01.2021 r.

Placówki posiadają obecnie wymagane standardy zarówno w zakresie funkcjonalnym jak i kadrowym. Zabezpieczają one na odpowiednim poziomie całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokajają niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne i religijne oraz korzystanie z przysługujących na podstawie odrębnych przepisów świadczeń zdrowotnych i kształcenia. Wychowankowie przebywają w tych placówkach do osiągnięcia pełnoletności bądź za zgodą dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko 25 roku życia, w sytuacjach określonych w art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Tabela 7 prezentuje liczbę wychowanków w poszczególnych placówkach oraz strukturę wiekową placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Nazwa placówki	Ogółem	Liczba wychowanków z tereny Powiatu Strzyżowskiego	Liczba wychowanków spoza terenu powiatu
<i>Dom Dziecka w Strzyżowie</i>	26	3	23
<i>Dom Dziecka w Żyżnowie</i>	28	0	28

Tabela 7 Liczba wychowanków w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na dzień 31.12.2020 r., źródło: opracowanie własne.

III. Analiza SWOT

Możliwość skutecznej realizacji celów pieczy zastępczej wynika z przedstawionej w poprzednim rozdziale diagnozy rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Niezmiernie ważnym aspektem jest też rozpoznanie zasobów infrastruktury społecznej powiatu strzyżowskiego, ponieważ działania podejmowane na rzecz rodziny i dziecka realizowane są w oparciu o zespół osób i instytucji wspomagających system pieczy zastępczej.

Analiza SWOT służy do określenia faktycznego stanu rzeczy i zasobów z punktu widzenia ich wpływu na wspomaganie lub stymulację procesów rozwoju pieczy zastępczej i oparta jest na schemacie klasyfikacji czynników, które mają wpływ na bieżącą i przyszłą realizację celów programu.

Analizie poddano czynniki wewnętrzne, które określono jako mocne i słabe strony środowiska lokalnego powiatu strzyżowskiego oraz czynniki zewnętrzne określające szanse realizacji celów programu i zagrożenia utrudniające pełne wykorzystanie szans i silnych stron środowiska lokalnego.

Poniższa tabela prezentuje mocne i słabe strony powiatu strzyżowskiego w realizacji zadań z zakresu pieczy zastępczej.

Mocne strony	Słabe strony
1. Potencjał ludzki, silne więzi i zaangażowanie społeczne.	1. Brak chętnych do tworzenia nowych rodzin zastępczych.
2. Dobrze rozwinięta infrastruktura społeczna z instytucjami pomocy społecznej.	2. Braki kadrowe w instytucjach pomocy społecznej w aspekcie nowych rozwiązań prawnych.
3. Wykształcona i doświadczona kadra pracowników PCPR i placówek opiekuńczo-wychowawczych.	3. Braki finansowe na rozwój pieczy zastępczej, tworzenie rodzin zawodowych, szkolenia, poradnictwo specjalistyczne.
4. Społeczna akceptacja działań na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej.	4. Braki spójności przepływu informacji na temat działań różnych podmiotów w zakresie pomocy rodzinie i dziecku.
5. Aktywność organizacji pozarządowych w realizacji zadań z zakresu pomocy rodzinie i rozwoju pieczy zastępczej.	5. Niedostateczna współpraca różnych partnerów społecznych w zakresie rozwoju pieczy zastępczej.
	6. Nowe wymagania prawne względem standaryzacji placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 8 Mocne i słabe strony powiatu strzyżowskiego w realizacji zadań z zakresu pieczy zastępczej.

Szanse	Zagrożenia
1. Umocowania prawne działań na rzecz rozwoju pieczy zastępczej	1. Niestabilność prawna
2. Możliwość korzystania ze środków zewnętrznych	2. Niedoskonałość konstrukcji dochodów powiatu i trudności w zabezpieczeniu środków na realizację rozwoju pieczy zastępczej

Tabela 9 Zewnętrzne szanse i zagrożenia realizacji rozwoju pieczy zastępczej.

Analiza powyższa wskazuje, że powiat strzyżowski dysponuje wewnętrznym potencjałem rozwojowym stanowiącym jego atuty sprzyjające tworzeniu i funkcjonowaniu systemu pieczy zastępczej. Z tendencjami i potencjałem rozwojowym współlistnieją jednak czynniki wewnętrzne wpływające destabilizująco i hamująco na rozwój pieczy zastępczej szczególnie w zakresie niedoborów finansowych na ten cel.

Jednocześnie w otoczeniu powiatu strzyżowskiego występują czynniki zewnętrzne, których właściwe wykorzystanie sprzyjać może realizacji celów rozwoju pieczy zastępczej, jednakże na zewnątrz występują także czynniki, które wpływają lub mogą wpływać hamująco na działania powiatu w tym zakresie. Dlatego realizując niniejszy program należy brać pod uwagę wszystkie czynniki opisane w tym rozdziale, ponieważ mają one istotny wpływ na skuteczność osiągania celów rozwoju pieczy zastępczej na terenie powiatu strzyżowskiego.

IV. Założenia programu

1. Cel strategiczny i główny oraz obszary wyboru działań

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 jest ściśle związany z Programem działań profilaktycznych wobec dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie dla powiatu strzyżowskiego na lata 2018-2025 i dla obu tych programów celem strategicznym jest **BUDOWA LOKALNEGO SYSTEMU POMOCY DZIECKU I RODZINIE**. Jednak, kiedy pierwszy z nich określa ramy pomocy kierowanej do rodziny w formie zintegrowanego, wielozakresowego wsparcia, tak drugi określa działania w zakresie pomocy kierowanej do dziecka pozbawionego opieki i wychowania przez rodziców i w szczególności skupia się na rozwoju systemu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Wiele dzieci cierpi z powodu niewłaściwego zachowania innych osób – głównie rodziców i opiekunów. Dzieci krzywdzone doznają poczucia niesprawiedliwości i bezsilności, a doznania te ujemnie wpływają na ich zdrowie, rozwój fizyczny i psychospołeczny. Dzieci te potrzebują bezpiecznej przystani odpowiedniej do wychowania i prawidłowego rozwoju, a taką przystanią w wielu przypadkach może stać się jedynie rodzina zastępcza lub placówka opiekuńczo-wychowawcza. Należy zatem dążyć do stworzenia systemu oferującego szerokie spektrum działań prowadzących do zabezpieczenia dzieciom właściwej ochrony i pomocy, ze szczególnym zwróceniem uwagi na rodzinne formy i wspieranie ich w celu prawidłowego wykonywania powierzonych zadań.

Mając na uwadze cel strategiczny oraz założenia programowe uznano, że celem głównym tego programu jest **STWORZENIE WARUNKÓW DLA SKUTECZNEGO ROZWOJU SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ**.

Realizacja celu głównego możliwa będzie poprzez działania promocyjne, organizacyjne, edukacyjne i wspierające. W związku z tym wyznaczono podstawowe nurty działań programowych:

1. promowanie idei rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu strzyżowskiego,
2. zorganizowanie systemu pieczy zastępczej, poprzez stworzenie sieci rodzin zastępczych różnego typu oraz utrzymanie na odpowiednim poziomie opieki i wychowania w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
3. szkolenia rodzin zastępczych oraz doskonalenie pracowników służb społecznych,
4. wsparcie finansowe i terapeutyczne rodzin zastępczych i usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej.

Niezmiernie ważnym elementem działań jest zacieśnianie współpracy różnych podmiotów i osób, w zakresie skutecznej ochrony dzieci i rozwoju pieczy zastępczej oraz dążenie do efektywnego przepływu informacji.

2. Cele szczegółowe, zadania i działania

Organizacja i rozwój pieczy zastępczej są zadaniem trudnym i wymagającym, tym bardziej, że z analizy SWOT wynika, że oprócz mocnych stron środowiska lokalnego i szans zewnętrznych wspomagających ten proces, istnieją poważne ograniczenia i zagrożenia dla jego realizacji. Dlatego określając cele szczegółowe, zadania i działania należy:

- unikać zagrożeń,
- wykorzystywać szanse,
- wzmacniać słabe strony,
- opierać działania na mocnych stronach.

Ponadto określenie celów szczegółowych konkretyzuje założenia programu, służy realizacji konkretnych zadań oraz uszczegóławia działania.

Cel główny programu, jakim jest **stworzenie warunków dla skutecznego rozwoju systemu pieczy zastępczej** osiągnięty zostanie przez realizację następujących celów szczegółowych:

1. Promowanie i rozwój różnych form pieczy zastępczej.
2. Wsparcie istniejących form pieczy zastępczej.
3. Wsparcie wychowanków pieczy zastępczej.
4. Podniesienie kompetencji kadr pomocy społecznej.

CEL SZCZEGÓŁOWY NR 1: PROMOWANIE I ROZWÓJ RÓŻNYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ

Zadania	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy/partnerzy	Lata			SUMA
				2021	2022	2023	
1. Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej.	1. Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego poprzez prowadzenie kampanii społecznych, akcji informacyjnych na temat rodzicielstwa zastępczego.	1. Liczba przeprowadzonych akcji i działań informacyjnych.	PCPR – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, OPS Kościół Partnerzy				
	2. Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze.	2. Liczba przeprowadzonych postępowań kwalifikacyjnych kandydatów na rodziców zastępczych;					
	3. Szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze.	3. Liczba rodzin zakwalifikowanych do szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych.					
	4. Wzrost liczby rodzin zastępczych.	4. Liczba rodzin, które ukończyły szkolenie i uzyskały zaświadczenie kwalifikacyjne.					
2. Rozwój pieczy o charakterze interwencyjnym.	1. Utworzenie rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego.	1. Liczba rodzin zastępczych zgodnie z limitem.	PCPR – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej,				

CEL SZCZEGÓŁOWY NR 2: WSPARCIE ISTNIEJĄCYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ

Zadania	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy/partnerzy	Lata			SUMA
				2021	2022	2023	
1. Realizacja założeń ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	1. Udzielanie świadczeń finansowych obligatoryjnych i fakultatywnych.	1. Liczba udzielonych świadczeń finansowych o charakterze obowiązkowym i fakultatywnym.	PCPR – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej				
	2. Wsparcie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.	2. Liczba rodzin objętych opieką koordynatorów.	PCPR – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej,				
	3. Organizowanie szkoleń w zakresie podnoszenia kompetencji opiekunów wychowawczych rodzin zastępczych.	3. Liczba szkoleń i liczba uczestników tych szkoleń.	PCPR – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Partnerzy				
	4. Organizowanie grup wsparcia dla rodzin zastępczych	4. Liczba spotkań grupy wsparcia i liczba uczestników.	PCPR – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Partnerzy				
	5. Zapewnienie pomocy i wsparcia w ramach grup wsparcia oraz poradnictwa specjalistycznego dla rodzin.	5. Liczba osób korzystających z prowadzonych zajęć specjalistycznych.	PCPR – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Prawnik, Pedagog				
	6. Prowadzenie diagnozy psychologicznej dla rodzin zastępczych.	6. Liczba diagnoz psychologicznych.	PCPR – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Partnerzy				
	7. Wspieranie rodzin w formie wolontariatu.	7. Liczba rodzin objętych wolontariatem	PCPR – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Partnerzy				
2. Zorganizowanie kompleksowego systemu rodzinnej pieczy zastępczej.	1. Utworzenie przez Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej – Zespołu do spraw rodzinnej pieczy	1. Potwierdzenie utworzenia Zespołu do spraw rodzinnej pieczy zastępczej.	PCPR – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej,				
	2. Zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z wytycznymi ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,	2. Liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.	PCPR – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej,				
3. Wzmocnienie instytucjonalnej pieczy zastępczej.	1. Dostosowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych do wymogów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	1. Weryfikacja wymaganych standardów w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	Samorząd powiatowy Placówki opiekuńczo-wychowawcze				

CEL SZCZEGÓŁOWY NR 3: WSPARCIE WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ

Zadania	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy/partnerzy	Lata			SUMA
				2021	2022	2023	
1. Wzmocnienie działań skierowanych na usamodzielnianie wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.	1. Realizacja indywidualnych programów usamodzielnienia.	1. Liczba wychowanków objętych wsparciem w ramach indywidualnych programów usamodzielnienia.	PCPR – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Placówki opiekuńczo-wychowawcze				
	2. Udzielanie świadczeń dla usamodzielnianych wychowanków.	2. Liczba i kwota świadczeń przekazanych usamodzielnianym wychowankom na ich wnioski	OPS, Partnerzy, Opiekunowie usamodzielnienia.				

CEL SZCZEGÓŁOWY NR 4: PODNIESIENIE KOMPETENCJI KADR POMOCY SPOŁECZNEJ

Zadania	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy/partnerzy	Lata			SUMA
				2021	2022	2023	
1. Zwiększenie liczby specjalistycznych szkoleń dla kadr pieczy zastępczej.	1. Organizowanie szkoleń w zakresie: stosowania nowych przepisów prawa, szczególnie w zakresie pieczy zastępczej, pracy z rodziną, komunikacji interpersonalnej.	1. Liczba przeprowadzonych szkoleń; 2. Liczba osób uczestnicząca w szkoleniach specjalistycznych	PCPR – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Placówki opiekuńczo-wychowawcze				
2. Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.	1. Upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie pomocy dziecku i rodzinie w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej.	1. Liczba spotkań międzyinstytucjonalnych.	PCPR – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Placówki opiekuńczo-wychowawcze,				
	2. Organizowanie spotkań szkoleniowych i doradczych dla instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny i organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej.	2. Liczba osób uczestniczących w spotkaniach szkoleniowych i doradczych	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Kuratorzy, Sąd, Policja.				
	3. Tworzenie procedur i standardów współpracy pomiędzy służbami w zakresie realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	3. Liczba wypracowanych standardów współpracy międzyinstytucjonalnej.					

V. Limit rodzin zastępczych zawodowych

W celu realizacji zadań z zakresu rozwoju pieczy zastępczej na terenie powiatu strzyżowskiego, ustala się limit rodzin zastępczych zawodowych w poszczególnych latach programowania działań, który obrazuje poniższa tabela.

Lp.	Rok	Ilość rodzin zastępczych zawodowych	Typ rodziny	Sposób utworzenia
1	2021	3	<ul style="list-style-type: none"> - Rodzina zastępcza zawodowa. - Rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna. - Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego.	Kontynuacja realizacji podpisanych umów. Utworzenie nowej rodziny w przypadku rozwiązania umowy z dotychczasową rodziną zastępczą zawodową.
2	2022	3	<ul style="list-style-type: none"> - Rodzina zastępcza zawodowa. - Rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna. - Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego.	Kontynuacja realizacji podpisanych umów. Utworzenie nowej rodziny w przypadku rozwiązania umowy z dotychczasową rodziną zastępczą zawodową.
3	2023	3	<ul style="list-style-type: none"> - Rodzina zastępcza zawodowa. - Rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna. - Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego.	Kontynuacja realizacji podpisanych umów. Utworzenie nowej rodziny w przypadku rozwiązania umowy z dotychczasową rodziną zastępczą zawodową.

Tabela 10 Limit rodzin zastępczych w latach 2021-2023.

Z założeń wynika, że w ciągu trzech lat 2021-2023 na terenie powiatu strzyżowskiego będą funkcjonowały trzy zawodowe rodziny zastępcze, w tym specjalistyczna i pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego. Nie przewiduje się utworzenia rodzinnego domu dziecka, ponieważ na terenie powiatu funkcjonują dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze, które zabezpieczają miejsca dla dzieci z terenu powiatu strzyżowskiego, ale też przyjmują dzieci z powiatów ościennych.

W związku z tym przewidujemy, że zasoby powyższe zabezpieczą potrzeby powiatu w zakresie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

VII. Realizacja programu

1. Czas i miejsce realizacji programu

Program rozwoju pieczy zastępczej realizowany będzie w latach 2021-2023, a swoim zasięgiem obejmuje obszar powiatu strzyżowskiego.

2. Beneficjenci programu

Program skierowany jest do osób tworzących system pieczy zastępczej, zatem odbiorcami programu będą:

- 1) dzieci przebywające w pieczy zastępczej,
- 2) rodziny zastępcze i kandydaci do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych,
- 3) placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- 4) rodzice naturalni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- 5) usamodzielniający się wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.

3. Realizator programu i jego zadania

Realizatorem programu jest Samorząd Powiatowy w Strzyżowie, w imieniu którego działa Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie pełniące funkcję organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Zadania realizatora programu to:

- 1) nadzór nad realizacją programu zgodnie z założonymi celami, zadaniami i działaniami,
- 2) pozyskanie partnerów programowych,
- 3) monitoring i ewaluacja programu,
- 4) składanie Zarządowi Powiatu informacji o efektach realizacji programu.

4. Partnerzy programu

Pieczka zastępcza jest znaczącym obszarem działań samorządu powiatowego, a jednocześnie stanowi delikatną materię, ponieważ dotyczy działań dorosłych wobec szczególnego dziecka – opuszczonego, niechcianego, pozbawionego miłości i opieki ze strony najbliższych. Skuteczna ochrona tych dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę różnych środowisk, osób, instytucji czy organizacji. Realizacja założeń programowych wymaga zatem aktywnego współdziałania różnych podmiotów, w związku z czym przewiduje się współpracę z następującymi partnerami programowymi:

- 1) Sąd i jego organy pomocnicze,
- 2) Policja,
- 3) Ośrodki Pomocy Społecznej,
- 4) Interdyscyplinarne zespoły d/s przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 5) Placówki oświatowe – wychowawcy, pedagodzy szkolni,

- 6) Służba zdrowia – lekarze rodzinni, pediatrzy, pielęgniarki i położne środowiskowe,
- 7) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- 8) Organizacje pozarządowe.

5. Źródła finansowania programu

Środki finansowe na realizację programu mogą pochodzić z następujących źródeł:

1. budżet państwa,
2. środki własne samorządu powiatowego,
3. środki pozyskane z funduszy strukturalnych,
4. środki pozyskane z innych programów i konkursów.

Podstawą przyznania środków na realizację celów pieczy zastępczej jest opracowanie corocznego planu finansowego uwzględniającego wszystkie założenia programowe. Natomiast przyznane na zadania i działania w obrębie pieczy zastępczej środki finansowe uzależnione będą od wysokości budżetu powiatu strzyżowskiego na dany rok kalendarzowy.

VIII. Monitoring i ewaluacja

Realizacja programu jest ściśle związana z działaniami monitorująco-kontrolnymi, które stanowią część nadzoru nad jego realizacją. Rozwój wydarzeń programowych należy na bieżąco oceniać i korygować błędy zagrażające realizacji programu. Zadaniem monitoringu jest bowiem mierzyć postęp względem zaplanowanych założeń, działań i rezultatów. Stały monitoring pozwoli wskazać występujące w programie problemy związane z jego realizacją, zdiagnozować przyczyny ich powstania oraz określić sposoby ich rozwiązania bądź im przeciwdziałać. Monitorując program będziemy szukać odpowiedzi na pytania:

- czy podejmowane działania prowadzą do zaplanowanych rezultatów?
- czy osiągnane rezultaty prowadzą do osiągnięcia zamierzonych celów?
- czy występuje ryzyko zagrażające realizacji celów programu?
- czy podjęto działania zapobiegające zagrożeniom realizacji programu?

Mierząc różnicę pomiędzy tym, co zostało zaplanowane, a tym co faktycznie udało się osiągnąć, odpowiemy na pytanie, na ile zostały wypełnione założenia i cele niniejszego programu. W związku z tym po zakończeniu okresu programowania należy sprawdzić czy w wyniku podejmowanych działań powstały spodziewane rezultaty oraz czy te rezultaty przełożyły się na realizację celów programu. Niezbędna jest także ocena czy prawne, administracyjne i finansowe środki przeznaczone na program pozwoliły osiągnąć oczekiwane efekty. Temu celowi służyć będzie ewaluacja, która ma odpowiedzieć na zasadnicze pytania:

- czy program dotarł do odbiorców?
- czy wpłynął na ich postawy i zasób wiedzy?
- czy program zmienił rzeczywistość, w której zaistniał tzn. czy wpłynął na zmianę organizacji pieczy zastępczej na terenie powiatu strzyżowskiego?
- czy zagwarantowano wystarczającą ilość środków finansowych na realizację programu?
- czy współpraca partnerów programowych przyniosła oczekiwane rezultaty?

Dokonując ewaluacji programu należy ocenić zasób kwalifikacji pracowników realizujących zadania pieczy zastępczej i ich wpływ na skuteczną i prawidłową realizację celów pieczy zastępczej.

Zebrane w wyniku działań ewaluacyjnych informacje pozwolą na przygotowanie raportu końcowego, który może stać się narzędziem pomocnym w tworzeniu następnego programu. Raport ten zostanie przedstawiony Zarządowi Powiatu po zakończeniu realizacji programu, natomiast po zakończeniu każdego roku kalendarzowego będzie opracowane i przedstawione sprawozdanie częściowe, uwzględniające w szczególności:

- limit rodzin zastępczych zawodowych;
- realizację szkoleń dla rodzin zastępczych i kandydatów na nie;
- realizację zobowiązań finansowych wobec rodzin zastępczych;
- realizację zobowiązań finansowych wobec usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej;
- realizację opłat rodziców naturalnych za pobyt dzieci w pieczy zastępczej;
- realizację zobowiązań finansowych gmin i innych powiatów.

Spis tabel

Tabela 1 Liczba rodzin zastępczych w latach 2018-2020 r., stan na 31.12 danego roku, źródło: opracowanie własne.....	7
Tabela 2 Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w latach 2018-2020, stan na 31.12 danego roku, źródło: opracowanie własne.	8
Tabela 3 Wiek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018– 2020, stan na 31.12 danego roku., źródło: opracowanie własne.	8
Tabela 4 Usamodzielnienia dzieci z rodzin zastępczych w Powiecie Strzyżowskim w latach 2018-2020, źródło: opracowanie własne.	10
Tabela 5 Finansowanie rodzin zastępczych w Powiecie Strzyżowskim w latach 2018-2020 w zł., źródło: opracowanie własne.....	11
Tabela 6 Przyczyny umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych w Powiecie Strzyżowskim w latach 2018 - 2020, stan na 31.12 danego roku, źródło: opracowanie własne.....	11
Tabela 7 Liczba wychowanków w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na dzień 31.12.2020 r., źródło: opracowanie własne.	14
Tabela 8 Mocne i słabe strony powiatu strzyżowskiego w realizacji zadań z zakresu pieczy zastępczej.	15
Tabela 9 Zewnętrzne szanse i zagrożenia realizacji rozwoju pieczy zastępczej.....	16
Tabela 10 Limit rodzin zastępczych w latach 2021-2023.....	21

**PRZEWODNICZĄCA
RADY POWIATU**

mgr Małgorzata Skalska-Nieroda